

PORTA OBERTA

El model educatiu i l'escola concertada

GRUP HAYEK

(www.hayekweb.com)

Una de les decisions prioritàries del govern ha consistit a cercar la solució al tema de l'elecció en l'escolarització dels individus. Les mesures adoptades han suposat un retrocés en la dinàmica generada pel darrer govern en favor de l'extensió fins a tots els nivells educatius del model actualment implantat. No obstant això, el més preocupant són les pretensions de revisar el model en què se sustenta l'escola concertada. Sota la justificació d'assolir millores en els drets d'equiparació de tots els infants, independentment del seu origen, sexe, religió o classe social, es pretén acabar dissolent el model actu-

al de subvencions públiques a les escoles concertades en favor de l'abocament d'una major quantitat de recursos a l'escola pública. Segons sostenen determinats agents socials, el transvasament de fons permetria assolir millores en la qualitat de l'ensenyament, així com una major equiparació en els nivells de dotacions d'equipament.

El pes dels governs en l'educació varia segons el país. L'Estat espanyol va escollir l'opció de potenciar l'escola pública des dels 70, després del període franquista. L'escola privada havia estat predominant i Catalu-

nya no va resultar una excepció. Tanmateix, el marc educatiu vigent és força estable i tan sols ha estat qüestionat a partir de consideracions mal anomenades progressistes, en realitat més aviat demagògiques, atès que no gaire sovint prediquen amb l'exemple.

Del debat sorgeixen diferents qüestions a considerar. D'una banda, una dimensió a tractar és la quantia dels fons aportats a la concertada -per cert, ara del tot insuficients-. Hom no pot pensar que els centres privats podran mantenir-se oberts amb els nivells de finançament

actuals sense les aportacions que els particulars voluntàriament hi destinen un cop determinada la seva elecció. Així, en aquest sentit, la despesa a Catalunya en escola concertada pel període 1993-2001, segons dades del ministeri, es trobaria compresa entre el 22,8% i el 25,57% del total de la despesa. És a dir, aproximadament una quarta part dels recursos amb què compta la totalitat dels alumnes s'ha destinat al 32% dels infants dels centres concertats. Per tant, si es desitja millorar la quantia de recursos destinats a l'escola pública cal-

dria augmentar el seu percentatge en relació amb el PIB i no pas en detriment de l'escola concertada. En aquest cas, Catalunya és la segona comunitat en termes de nivells percentuals de despesa en relació amb el PIB, factor que caldria relativitzar en termes per càpita. Tan sols millores considerables en el grau d'autonomia financera permetrien augmentar ostensiblement el grau de despesa actualment dut a terme.

D'altra banda, cal considerar una segona dimensió del debat actual: en qualsevol cas, mai no es pot pretendre que la concertada assumeixi únicament el rol de la integració de determinats col·lectius que es troben concentrats espacialment. Determinades solucions que durant els darrers anys han funcionat amb èxit en algunes poblacions no presenten un esquema que sigui plenament extrapolable a tot el territori, en especial a zones densament poblades.

Libertat i pluralitat

El factor més preocupant a considerar, però, és la llibertat d'elecció de l'individu pel que fa a l'educació que vol per als seus fills. El pensament de Friedman i Hayek en relació amb aquest concepte ja plantejava la idoneïtat de disposar d'aquests tipus d'ajuts públics per a centres amb personalitat privada, sempre que no es malmetés la llibertat dels individus. L'educació pública no pot assumir l'assignació de l'educació de forma monopolística. La desaparició d'ajuts públics a la concertada provocaria una allau de matriculacions a la pública. En aquest sentit, la generalització de l'ensenyament públic com gairebé única font acabaria dissolent bona part de la pluralitat cultural, fet que qualsevol societat que rebutgi un pensament global dogmàtic no pot consentir. Així, les disposicions estatals, tot i que les competències se suposa que són plenament autonòmiques, acabarien provocant una igualació dels nivells de coneixement i de pensament.

Ningú, doncs, posa en dubte la necessitat de la participació dels governs en l'assoliment de majors nivells de capital humà. Tanmateix, mai s'ha d'optar per un sistema que menyspreï l'elecció individual en relació amb el tipus d'educació que hom vol per a les generacions futures. La pluralitat de l'educació no vindria mai garantida per un sistema educatiu predominantment públic on l'administració seria qui decidiria en gran mesura quins han de ser els valors inherents al desenvolupament cultural d'un poble. Òbviament, sempre existrien excepcions, com ara la definició necessària del sistema d'escolarització a les zones rurals o poblacions amb una dimensió relativament reduïda.

